

Programa No. 040 – GÉNESIS 29:1 – 35

Napaykamuyki munasqa qheshamasi imynalla karikushanki, pasaj wakichiypi ñapis parlarerqanchejña imaynatachus jacobman Dios parlaukurerqa chaukunata, chantapis reparana imaynatachus, kay Genesis qhelqapi 29 t'aqapi. Repasqanchejman jina yuyarinapaj ñawirisunchej Galatas qhelqapi 6:7-8 nin ajinata : ***Ama piwampis ch'awkiyachikuychejchu; Dioswanqa mana pujllakuy kanchu. Runaqa imatachus tarpun, chayllatataj oqharenqa. 8 Pichus aychampa munayninta ruwaspa tarpojqa chay ruwasqasninmanta wañuyta oqharenqa. Pichus Espiritoj munayninta ruwaspa tarpojri, Espiritumanta wiñay kawsayta jap'enqa.***

Kay t'aqamanta qallaripa rikusun imaynatachus Jacob tarpusqanman jina jap'enqa sajra ruwasqasninmanta. Galatasman qhelqapi rikunchej uj sumaj yachachiyta tukuy tiempopaj. Chayman jina jap'inchej mayllapipis kaspas, chayrayku hermano kajqa cheqanta ruwaspa kawsanan tiyan, aycha munayman jina wist'uta kawsanqa chayqa, chayman jina wañuyta oqharenqa. Sichus sarata tarpusun chayqa, sarallatataj cosechasun ichari? sichus sajra qhorasta tarpusun chayqa, chayman jinallataj cosechasun ari. Ajinata Bibliapi yachachin, chaykunaqa sapa p'unchay junt'akushan.

Yuyarina Faraonta, Egiptopi kamachej kaspas hebreospa khari wawasninta wañuchirqa, chanta paypa khari wawan wañuchisqallataj karqa. Acab Nabot-ta wañuchirqa jallp'anta qhechuspa, chayrayku alqos yawarninta llajwarqanku wañusqantawan, khasillapaj ayqekunayarqa. Davidpis, sumaj kamachej kaspapis waj runaj warminwan juchallisqanrayku, muchurqa castigonta. Diosman kutirikusqanrayku juchanta pampamcharqa, chaywampis tarpusqanta cosecharqa. Warmi wawanta qhenchacharqanku, churintataj wañuchirqanku. Kikin Pablopis, khawallarqa Estebanta rumiwan ch'anqaspa wañuchisqankuta, paytapis Listra llajtapi ch'anqarqanku, wañusqata jina saqenankukama.

Kunanqa, kay Jacob rikuchishan kay kamachiqa jun'takujpuni kasqanta. Kaykamaqa yuyayninman jina kawsaspa tukuyta atiparqa, ajinamanta Diospa yanapayninta mana faltacharqachu. Tiyun Labampa wasimpi kaspari taripan kikin yuyaysapa runata. Jacob yuyaychakuspa atipayta munarqa tiyun Labanta, paytaj astawan sumajta yuyaychakuspa atipaykullajpuni. Jacob tatanta llullaykukorqa, sullk'a kaspapis, -kuraj wawayki kani, nisqa. Jacob sullk'a ususinta mañaqakushajtinpis, Labanqa kuraj wawantaraj qorqa. Ajinamanta rikunchis, Jacobqa tarpusqanta cosechasharqa.

Kay Genesis qhelqapi, 29 t'aqapi rikunchej Jacobta Harán jallp'aman chayajta, chaypi Raquelta taripan, tiyun Labantaj payta ch'wkiyaykun Ñawirina (Gen.29:1-3) chijllaykunata:

Chaymanta Jacob rillarqapuni inti llojsimuynejpi tiyakojkunaj jallp'ankuman. 2 Chaynejpi rikorqa uj pujoyta, chay qayllaspitaj kinsa t'aqa ovejasta puñurashajta, imaraykuchus chaymanta tukuy uywas yakuta ujjaj kanku. Chay pujoy punkuntaj uj rumiwan kirpasqa karqa. 3 Tukuy uywas tantakamujtinkutaj, tukuy michejkuna chay rumita kirparaj kanku, yakuta uywasman ujjachinankupaj; chaymantataj kirpaykapullajtaj kanku chay rumiwan. nin

Jacob rillarqapuni Betelmanta llojsispa Haranman chayanankama, karu ch'aki pampasta rerqa. Chay llajtapi yakumanta pisi karqanku, kunankamapis pisillapuni yakuqa chay cheqankunapeqa. Chayrayku yaku pujoyta sumajta waqaychaj kanku jatuchej rumiswan tapaykuspa, uywasninkuta ujjachiytawan, paykunapajpis chayllamantataj orqoj kanku. jinallapi Jacob chayasqa chay jallp'aman, yuyaysapa kasqanta rikuchispataj kay jinata nisqa:

Jacob chayman qayllaykuspa, michejkunata taporqa: wawqesniy, maymanta kankichejri? Nispa. Paykunataj kuticherqanku: Haranmanta kayku, nispa. 5 Jacob tapullarqataj: Rejsinkichejchu Nacorpa churin Labanta? Nispa. Paykuntaj nerqanku: Arí, rejsiyku, nispa. (Gen.29:4,5)

Ichapis paykuna mana sumajtachu rejsirqanku, Jacob-rí sumajta rejsiykunan karqa. Chayta yachanapaj astawan ñawirina 6-8 chijllaykama:

Jacob tapullarqataj: Walejllachu kakushan? Nispa. Paykunataj nerqanku: Arí, walejlla kakushan. Qhawariy, jaqayqa ususin Raquel ovejasninta qhatimushan, nispa. 7 Chantá Jacob nerqa: P'unchayllaraj, manaraj ovejasta wisq'ana horasrajchu. Manachu yakuta ujjaykuchiytawan michimuwaychejraj? Nispa. 8 Paykunataj nerqanku: Mana chayta ruwaykumanchu. Noqaykoqa suyanayku tiyan tukuynejmanta uywas tantakamunanta. Chaymantaraj tukuy michejkuna ujllapi kay pujoyta kirparasqayku, ovejasman yakuta ujjachinaykupaj.

Karu jallp'amanta chamushaspapis, kay llajtayoj michejkunata yachachiniayashan imaynatachus ovejasta michinata. Ajinallatapuni Jacobqa aswan sumaj yuyaniyoj kasqanta yuyarqa. Chaypi michejkunaqa payta nerqanku: ***Mana chayta ruwaykumanchu. Noqaykoqa suyanayku tiyan***

tukuynejmanta uywas tantakamunanta. Chaymantaraj tukuy michejkuna ujllapi kay pujoyuta kirparasqayku, ovejasman yakuta ujjachinaykupaj

Kunanqa ñawirina 9,10 chijllaykunata, kay Genesis qhelqa 29 t'aqapi:

Paykuna parlashanankukama, Raquelqa tatampa ovejasnin qhatirisqa chayamorqa, imaraykuchus payllapuni chay ovejasta michej. 10 Jacobqa tion Labampa ovejasninwan jamusqanta yachaspa, pujoyuman qayllaykuytawan chay rumita tanqarpayarqa, ovejasmantaj yakuta ujjacherqa.

Jaqay llajtapi warmispis uywasta michellajtaj kanku. Raqueltaj tatampa ovejasninta michisharqa, ajinata rikunchej kay chunka chijllaypeqa ichari?.

Jacobqa, yachaspa tiumpa ovejasnin kasqanta usqhayllata pujoyuta kirparaytawan yakuta ujjachin chay ovejasman. Karumanta kaspapis mana chay runasta suyarinchu, nitaj waturinchu. Jacobqa Ajinatapuni munaynimpi purikuj unaymanta pacha, imaraykuchus kaypeqa manaraj tiyunwan yachakorqarajchu imachus suyarikuna kasqanta. Ajinamanta chayanchej chunka ujniyoj chijllayman: chaypeqa nin ***Chaymanta Jacobqa Raquelta much'aykuspa napaykorqa, waqarikorqataj. (Gen.29:11)***

Manaraj rejsishaspapis Raquelta much'aykuspa napaykun, chanta waqarikun. Imaraykutaj jinata Jacob napaykorqa?, mana yachanchischu, ichapis wasinmanta karupi mana piniyoj kaspas, Raquelwan kusirikun. Uj ch'isipi phutisqa kashajtin tata Dios payta sonqochaykurqa Betelpi, chaypis unayña karqa, karutataj llakisqalla purerqa.

Chaymanata Yuyarina imaynatachus Betelmanta purispa Galilea jatun qochata pasarqa, chanta Siria jalp'aman chayarqa. Chaymanta karutaraj t'iyu pampasta purerqa, ichapis manchikuspa ima. Chayman chayaspataj ujllata yuyasapaman kutipun. Napaykun chaypi runasta rejsimampis jina, chanta pujoyuta kirparaspa Raquelpa ovejasninman yakuta ujjachin, manaraj paykuna ruwashajtinku. Ichapis chay sipasta rikuytawan mayta kusikorqa, chayrayku much'aykuspa napaykuytawan waqarikorqa. Kunantaj rikuna imatachus chunka iskayniyoj chijllaypi nishan chayta:

Raquelmantaj payqa rejsichikorqa, Rebecaj churin kasqanta, Labampa sobrinon. Raqueltaj kachaykukorqa imachus kasqanta tatanman willaj. (Gen.29Ñ12)

Ajinata Jacobqa usqhayllata rejsichikun Raquelwanqa, aylluykimanta kani nispas. Chay p'unchaykunapi ayllu masisqa sumajta wajyarikoj kanku, ajinamanta Jacobqa manaña sapitanchu karqa, tiyun Labanta

taripasqanrayku, ayllu chawpipi tarikpraqa, parlarispataj kusirikorqa tionpa k'acha ususisninwan.

Chaykunata astawan yachanapaj ñawirillasunpuni 13 chijllayta: nin

Labanqa Jacobmanta parlajta uyariytawan, panampa churin kasqanta yachaspa, usqhay usqhayta kachaykukorqa taripaj. Taripaytawantaj, ojllaykuspa much'aykorqa, jinaspataj wasinman pusarqa. Chaypi Jacobqa willarqa tukuy ima kawsaynimpi kasqanmanta. (Gen.29:13)

Ichapis Jacobqa kusiyan tukuy imamanta parlayta qallarérqa, imaynatachus wasinmanta llojsimusqanta sapitallan manchikuspa karu ñanta purisqanmanta ima. Chay ch'isipi miqhuytapis mana tukuchayta aterqankuchu tukuy willakusqanta uyarinankurayku, imaynatachus atipanakuspa kuraj wawqenwan wiñasqankuta, tatanta rabiachispa. Imaynatachus miqhunawan kuraj wawqenpa bendicioninta qhechusqanta. Chanta willakurqachá imaynatachus Tata Dios payman riqhurusqanta Betelpi. Chay tukuyta willakuyta tukuchajtintaj,

Labantaj nerqa: Cheqamanta qanqa kikin yawarniyman, kikin tulluymantataj kanki, nispa. Jacobqa uj killata Labanwan tiyakorqa. (Gen.29:14)

Kunanqa Laban kusikorqa Jacob chayamusqanmanta, nerqataj: aylluymanta kanki, wasiykipi jina karikuy noqaykuwan nispa. Uj killataña mana llank'aspa Jacobqa tiyunpa wasimpi tiyakorqa, ususin Raqueltapis sumajta rikorqa. Tiyun k'acha runa kasqanta reparaspa, uj paqarimpi sumajta miqhurishajtinku wajyaykun tukuy wasipi kaykunata, Jacob-mantaj Laban parlapaykun. Khawarina imaynatachus sobrinonwan parlasqanta kay 15-17 chijllaykunapi:

Chay qhepaman Labanqa nerqa: Qanqa mana qhasillamanta llank'awajchu aylluy kasqaykirayku. Niway maskhatachus pagasunayta, nispa. 16 Labanqa iskay ususisniyoj karqa: Kuraj kajqa Lea, sullk'a kajtaj Raquel karqa. 17 Leaj ñawisnenqa mana as allinchu karqa, Raqueltajrí may k'achita karqa.

Kay Labanqa, sumaj yuyaysapa runa karqa, manaraj Jacob llank'ashajtin, llank'anmanpis jina parlaykorqa. mana qhasiqa llank'awajchu, imatataj pagaykiman, nispa parlapaykun. Ajinamanta Laban sobrinonta unayta paypaj llank'aykuchin.

Laban iskay ususisniyoj kasqa, kuraj kaj Leamanta aswan k'achitu Raquel kasqa. Labantaj repararqaña Jacobta sullk'a kaj Raquelta munapayasqanta. Jaqay p'unchaykunapi k'achitu ñawisniyoj warmeqa astawan munasqa karqa, jina Raquelpis kasqanta reparasqa jacobqa, chaymanta Jacobqa sonqonta paywan suwachikuspa. Chayrayku Jacobqa mashqha unaytapis raquelraykoqa llank'anampaj jina karqa

Kunantaj ñawirina kay Genesis qhelqapi, 29 taqapi, 18 chijllayta:

Jacobqa Raquelta munakorqa, chayrayku nerqa: Sullk'a kaj ususiyki Raquelrayku qanchis watasta llank'apusqayki, nispa.(Gen.29:18)

Rikunchej Jacobqa Raquelta anchata munakorqa. Chayrayku tiyun Laban nisqantawan kama, qanchis watatapis llank'apusqayki, nin. Labanqa chayta reparasqaña, chayrayku sobrinon nisqanta jap'ispa, tratota ruwaykun.

Ari munasqa runamasi chaykunapi astawan yachanapaj Ñawirina 19-22 chijllaykunata:

Labantaj kuticherqa: Arí, allin kanman ususiyta qanman qopunay, waj runaman qonaytaqa. Jina kajtenqa, noqawan tiyakunalla. 20 Jinamanta Jacobqa Labanpaj llank'aporqa qanchis watasta Raquel ususinrayku; jinapis paymanqa rijch'arqa pisi tiempolla, imaraykuchus Raquelta mayta munakorqa. 21 Qanchis watas junt'akojtintaj, Jacobqa Labanman nerqa: Kunanqa qopullawayña ususiykita casarakunaypaj; ñapis junt'aykiña qanchis watasta payrayku, llank'apusqayki nususqayta, nispa. 22 Jinapi Laban tukuy chay llajtayoj runasta wajyacherqa casamientoman. (Gen.29:19-22)

Kaypi uyarinchej Jacobqa may sumajta Raquelta munakusqanta. Chay munakuyninrayku qanchis watasta llank'apun ajinamanta casarakuspa sumaj wasita sayachinampaj. Labantaj llank'achin tukuy imapi astawan khapajyayta munaspapuni, parapis kachun, chiripis ruwachillanpuni. Jacobtajri? munasqetanta yuyarispas llank'aykullan usqay usqayta tukuy sonqowan. Uj p'unchay paywan kasarakusaj nispa

Imaninkitaj qan muasqa qheshwamasi kaykunata uyarispa ari allintapuni t'ukurinchej ichari? Kunantaj ñawirinallapuni 23-26 chijllaykama, kay Génesis qhelqapi 29 t'aqapi:

Ch'isintaj Labanqa Jacobman jaywaykorqa Leata, Jacobtaj paywan puñurqa. 24 Jinaspataj, Labanqa uj kamachintawan qorqa, Leaj kamachin kanampaj, sutintaj Zilpa karqa. 25 Jacobqa k'ayantinaraj

reparakorqa Leallawan puñusqanta; chayraykutaj Labanman nerqa: Imatataj kayta ruwawankiri? Manachu Raquelrayku llank'apurqayki? Imaraykutaj kay jinata ch'awkiyawankiri? Nispa. 26 Labantajrí kuticherqa: Kaypeqa mana usuchu sulk'a kajraj casaranan; ñaupajtaqa kuraj kajraj casaranan tiyan, chaymantaraj sullk'aqa.nispa nesqa labanqa (Gen.29:23-26)

Kaypi rikunchej tiyun Laban Jacobta ch'awakiyaykusqa, paymanta aswan yuyaysapa kasqanrayku. Jaqay p'unchakunapi warmista qhataykuj kanku tukuy uyantinta, ajinamanta mana yachakujchu pichus kasqanta. Jacobtaj kusiywan mana imaynamanta reparayta aterqachu Raquelchus manachus kasqanta. Tuta karqa, chayrayku warminpaj qojtinkoqa paywan puñuykorqa Chantaraj Jacob k'ayantin reparasqa Lea kasqanta, chaymanta risqa Labanman, nimusqa imaraykutaj jinata ch'awakiyawanki nispa. Ichapis chaypi Jacobqa tatanman ch'awkiyasqanta yuyarikorqa, chanta llakiyta ayqemusqanta ima. Tatampa bendicionninta jap'isqanta, kuraj wawqenmanta qhechuspa, tukuy chay kunatachá jacobqa yuyarikorqa, á.

Tata Dios mana chay jina ch'awkiyajkunata munanchu. Jacobqa suyanallan karqa chay bendicionta Tata Dios nisqanman jina qonankama. Diospa ñannimpi purikuyta yachanan tiyan, mana aycha munayninman jinachu. Wasimpi kashaspa Jacobqa kuraj wawqen jap'inanta ch'awakiyaspa qhechurqa, kunantaj tiyun Labampa wasimpi kaspá, payman ch'awkiyaykun, Leata chimpaykuchin, mana munakusqan Raqueltachu.

Ñaupajpi paypa yuyaychakusqanman jina atipakuj, kunantaj Jacobtañataj tiyun Laban atipaykun.

Chay jina ruwayqa mana Diospa munayninman jinachu, chaywampis runakunaqa juchapi kaspá atipanaku imatapis ruwanku. Labanqa llajtampi costubreman jina kuraj ususinta ñaupajta casarachiya munarqa, chantapis astawan unayta llank'achiyta munasharqa jacobtaqa. Ajinamanta sumajta yuyaychakuspa Jacobta atipaykun, phiñakuynintataj th'asnuykun. nispa Mana noqaqa ch'awkiyashaykichu, kay llajtaypi ruwanata mana p'akiyta atinichu, nispa Labanqa nerqa.

Astawan qawarina kay Genesis qhelqapi, 29 t'aqapi: 27 chijllayta, **Leawan casarasqayki semanataraj junt'ay, chaymanta Raqueltapis qollasqaykitaj,sichus qan uj qanchis watastawan noqapaj llank'apuwanki chayqa. (Gen.29:27)**

Kay semana ninakun qanchis watasman. Ari chanta qanwan noqawan sumajtapuni parlarina walejllachu kashan Jacob iskay warmisniyoj kanan,

chayrí pantasqachu kashan? Ñaupajta Abraham puñurqa Agarwan, warmin mana wijsallikuyta atejtin, chayraykutaj Tata Dios mayta phiñakorqa. Ajinallataj kaypi willashan imaynatachus kawsasqankuta, kaypeqa mana pantayninkuta pakanchu. Labanqa atisqanta yuyaychakuspa Jacobta llank'achishan. Jacobtaj allimanta yachashan llamp'u sonqowan kawsakuyta. Chay iskay warmisniyoj kaspataj llakiyta muchonqa, paykuna chhoqonakuyta qallarijtinku. Ajinamanta man walejtachu kawskunku Raquelwan Leawan uj qarillayoj kasqankurayku, chay tukuywanpis Diosrí maychus yuyasqanta junt'anpuni, runa pantajtimpis payqa nisqanman jina cheqantapuni ruwan.

Ari munasqa kawsaqey kunanqa kay genesis qhelqata Ñawirinallapuni 28 chijllayta: chaypi nin ajinata;

Jacobqa nerqa uj jinatawan llank'ananta. Leawan casarasqanku semana junt'akojtintaj, Labanqa Raqueltañataj warmimpaj qorqa.

Anchatapuni llakikorqa jacobqa mana Raquelta qosqanrayku. Tiyun Labanqa nerqa qonanta, manataj junt'arqachu. Jinachá kanqa, nispa llank'allarqa qanchis watatawan. Ichapis wasimpi tatanta ch'awkiyaykusqanta yuyarikorqa, kuraj wawken bendicioninta jap'ikapusqantapis. Ajinamanta iskay kutita llank'aykun Raquelta jap'inampaj. Kunanqa iskay warmisniyojña, chunka tawayoj watastataj llank'aykun chay warmismanta paganampaj. **Munasqa radio uyarej**, mana Diosman jinachu chayta ruwarqa, chayraykutaj wasimpi llakiykuna jatarerqa, munayninman jina ruwasqanrayku, mana Diosta kasusqanrayku.

Chantapis Lavanqa usunkuman jinaqa junt'aspa jinasharqa, iskaynin wawasninta jacobtawan kasarachispa iskay sipaskunatawan wawasninpa kamachin kananpaj jaywarqa, chayta yachanapaj Ñawirina 29-chijllaymanta 32 chijllaykama:

Labanqa Raquelman qollarqataj uj kamachinta Raquelta yanapanampaj, sutintaj karqa Bilha. 30 Ajinamanta Jacobqa casarakullarqataj Raquelwan, paytataj munakorqa astawan Leamanta nisqaqa. Jinamanta Labanpaj qanchis watastawan llank'aporqa. 31 Tata Dios rikorqa Jacobqa Leata mana munakusqanta. Chayrayku nerqa Lea wawasniyoj kananta, Raqueltaj mana. 32 Leaqa wijsayoj rikhurerqa Jacobpaj, nacejtintaj wawanta suticharqa Ruben sutiwan. Pay nerqa: Tata Dios rikuwan llakisqa kasqayta. Chayrayku qosayqa kunan munakuwanqapuni, nispa. (Gen.29:29-32)

Warmita mask'aspa Abrahampa kamachenqa, sapa kuti Diosmanta mañarikuj, kamachisqantataj kasukujpuni. Jacobrí? yuyayninman jinalla purin, tukuy imatapis yachanman jina. Labanwan atipachikusparaj sumajta reparakun, Diospa kamachisqanta kasuna kasqanta. Jinallataj kunan p'unchaypis kashan, sichus mana Diosta kasuspa kawsashanki chayqa, mana Santo Espirituj yuyaychasunqachu kawsayniyki, nitaj juchasapa kasqaykita reparakunkichu , ajinallatapuni kawskunki chayqa wiñay wañuyman rishanki. Chayrayku manaraj ima kashajtin Diosman kutirikuy kunan pacha. Jesucristopi tukuy sonqo atinikuspa, tukuy juchamanta pesachikuspa sonqo p'akisqa Diosmanqa chimpaykuy munasqa runamasi

Ajinata nispa kunanqa kay wakichiypa tukuchakuyninman qayllaykushanchej chaywanpis karishanraj parlarinapaj jacobpa ayllunamanta, imaynatachus Leaqa phutisqalla kawsarqa, chaywampis Rubenpa maman karqa, Jacobpaj kuraj kaj wawan nacechikorqa. Chaywampis mana chay miraymantachu Cristo nacekorqa, manachayrí Judamanta, Leaj tawa kaj wawanmanta. Tawantin wawasnin sumajpaj khawasqas karqanku, Judaj mirayninmanta jatun kamachej David nacekorqa, qhepantataj Jesucristo nacekorqa. Levijpa mirayninmanta llojserqanku tukuy sacerdotes. Chanta yuyanallataj Rubenqa juchallikun tatampa contranpi, chayrayku kuraj wawa bendicionta mana jap'erqachu; kay tawantin karqanku Leaj wawasnin.

Ari munasqa runa masi, ajinata qanwan noqawan diosmanta qhelqasqamanjina yachkuspa kashanchej allin akwsayta mask'aspa, chaytaqa dios tatanchej qowasunpu khuyakuynin ukhupi kawsakujtinchejqqa noqawanqa wajkutikamallaña kachu,